

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE KADIN ALGISI ÖLÇEĞİNİN
GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**Nurettin GÜLMEZ¹Nejat İRA²İhsan YILMAZ³Gözde ÖZENÇ İRA⁴**Öz**

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin kadın algılarını değerlendirmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmektir. Çalışma sonunda, üniversite öğrencilerinin kadın algılarını temsil ettiği düşünülen toplam 33 maddeden oluşan beşli Likert tipi bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin geçerliğini saptamak amacıyla Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitim ve öğretim gören 149 kadın ve 60 erkek olmak üzere toplam 209 öğrenciye 50 maddelik ölçek uygulanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini belirlemek için yapılan KMO testi sonucu 0,872 ve Bartlett testi sonucu Chi-Square 3644,858, Df 435 ve p,000 bulunmuştur. Sonuçta alfa güvenilirlik katsayısının kabul edilebilir düzeyde bulunduğu ve yapılan bu çalışmanın sonucunda Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kadın algısı, üniversite öğrencileri, ölçek, geçerlik, güvenilirlik.

**A STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY OF THE PERCEPTION
OF WOMEN AMONG UNIVERSITY STUDENTS SCALE****ABSTRACT**

This study aims to develop an instrument to assess the perception of women among university students. At the end of the study, a five point Likert type scale was obtained including 33 items considered to reflect the perception of women among university students. A scale consisting of 50 items was administered to 209 students (149 females and 60 males) at the Faculty of Education of Celal Bayar University to determine the validity of the scale. The result of the KMO test was 0.872, and the Bartlett test showed the chi-square to be 3644.858, Df to be 435 and p to be 0.000. In the end, the alpha reliability coefficient was at an acceptable level, and the Perception of

¹ Prof. Dr. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi.

² Doç. Dr. Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyesi.

³ Öğr. Gör. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim görevlisi.

⁴ Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi.

Women among University Students Scale was found to be valid and reliable.

Keywords: Perception of women, university students, scale, validity, reliability.

Giriş

Toplumsal cinsiyet; toplum tarafından kadın ve erkek için uygun görülen nitelikler, roller, davranışlar, etkinliklerdir. Çocuklar, zaman içinde ve toplumu tanıdıkça toplum içindeki cinsiyet rollerini de öğrenmeye başlarlar. Çocuklar; toplumun gelenek ve göreneklerinin, yaşadığı coğrafi bölgenin, ülkenin yönetim şeklinin, kişilere verilen değer, aldığı eğitimin, yaşadığı sağlık ve hukuk süreçlerinin, iş ve meslek seçimi uygulamalarının yaşandığı ortamda benliklerini bulurlar. Yaşadığı ortam onun cinsiyet algısını da şekillendirir.

2015 yılı İnsani Gelişme Endeksi'nde dünyadaki 188 ülke dikkate alınmıştır. Türkiye, bu endekste 72. sıradadır. İnsani Gelişme Endeksi'ne göre bütün bireyler için üç temel boyut şöyle belirlenmiştir:

1. Uzun ve sağlıklı bir yaşam,
2. Bilgiye erişim ve
3. İyi bir yaşam standardıdır.⁵

Toplumdaki bütün bireylere sağlıklı bir hayatı temin etmek, eğitim fırsatlarından yararlandırmak ve insanca bir hayat ortamını hazırlamak devletin görevidir. Türkiye'de sağlık, eğitim, kültür, sosyal yardım hizmetlerinden yararlanılırken coğrafi faktörlerin, gelenek ve göreneklerin de etkisiyle cinsiyet eşitsizliğinin olduğu görülmektedir.⁶ Yükseköğretimde de durum çok farklı değildir. 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında üniversitelerde eğitim gören erkek öğrenci sayısı 3.628.726 iken kız öğrenci sayısı 3.091.988'dir. Türkiye'de 2014 yılında 25 ve daha yukarı yaşta olan ve okuma yazma bilmeyen toplam nüfus oranı %5,6 iken, bu oran erkeklerde

⁵ Birleşmiş Milletler Geliştirme Programı İnsani Gelişme Raporları, <http://hdr.undp.org/en/composite/HDI>, (Erişim Tarihi: 26.12.2016).

⁶ Hicran Çetin Gündüz, Sinem Tarhan ve Zeynep Kılıç, "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt-4, Sayı-1, Haziran 2015, s.22.

Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

%1,8, kadınlarda %9,2'dir. Lise ve dengi okul mezunu olan 25 ve daha yukarı yaştakilerin toplam nüfus içindeki oranı %19,1 iken, bu oran erkeklerde %23,2, kadınlarda %15'dir. Yüksekokul veya fakülte mezunu olan toplam nüfus oranı %13,9 olup bu oran erkeklerde %16,2 kadınlarda ise %11,7'dir.⁷ Halbuki 2015 yılı verilerine göre Türkiye nüfusunun (78 milyon 741 bin 53 kişi) %50,2'sini erkek nüfus (39 milyon 511 bin 191 kişi) ve %49,8'ini kadın nüfus (39 milyon 229 bin 862 kişi) oluşturmaktadır.⁸ Aynı oranın eğitim hayatına yansımadağı anlaşılmaktadır.

Sosyal hayatta resmi olarak ilk evliliğini 2015 yılında yapmış olan kadınların ortalama evlenme yaşı 23,9 iken, bu yaş erkeklerde 27'dir.⁹

İş hayatına bakıldığında da durum benzerlik göstermektedir. Türkiye'de 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus içerisinde istihdam oranı 2014 yılında %45,5 olup, bu oran erkeklerde %64,8, kadınlarda ise %26,7 olmuştur. 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus içerisinde işgücüne katılma oranı 2014 yılında %50,5 olup, bu oran erkeklerde %71,3, kadınlarda ise %30,3 olarak gerçekleşmiştir. Eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı incelendiğinde, kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne daha fazla katıldıkları görülmüştür. Okur-yazar olmayan kadınların işgücüne katılım oranı %16, ilkokul ve ortaokul eğitilmiş kadınların işgücüne katılım oranı %25,8, lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %31,9, mesleki veya teknik lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %39,8 iken yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %71,3 olarak gerçekleşmiştir. Yükseköğretim mezunu bir kadın çalışanın yıllık ortalama esas iş geliri, aynı eğitim düzeyinde bir erkek çalışanın yıllık ortalama esas iş gelirinden %1,3 oranında düşük gerçekleştiği görülmektedir.¹⁰

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2014, sonuçlarına göre; ülke genelinde yaşamının herhangi bir döneminde eşinden veya

⁷ Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, İstatistiklerle Kadın, 2015, 07 Mart 2016, Sayı-21519, s.1

⁸ Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=21519, (Erişim Tarihi: 26.12.2016).

⁹ TÜİK Haber Bülteni, s.1

¹⁰ TÜİK Haber Bülteni, s.2

birlikte yaşadığı kişiden fiziksel şiddete maruz kalan kadın nüfus oranı %35,5'dir.¹¹

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki erkek milletvekili oranı %85,3, kadın milletvekili oranı %14,7'dir.¹²

Eğitim, evlilik, boşanma, iş hayatına katılım, aile içinde yaşananlar ve siyasi hayat, yetişen yeni nesiller için bir kültür ortamı oluşturmaktadır. İşte kadın ve erkek bu kültür ortamında sosyalleşir, gelişir, değişir ve toplumun kendisine biçtiği rollerle donanır. Kadın ve erkek, sosyal olarak belirlenen rollerini ve sorumluluklarını öğrenir ve benimser. Böylece toplum içindeki konumlarını ve davranışlarını bu öğrendiklerine göre şekillendirir.¹³ Çocuklar, toplumsal cinsiyet rollerini, öncelikle ailede, sonra çevrede öğrenmekte, okul ortamında öğretmen davranışları, sınıf içi uygulamalar ve ders kitaplarında okudukları ile pekiştirmektedirler.¹⁴ Günümüzde televizyonlar ve sosyal medya, toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesinde, çocuklar ve gençler üzerinde daha fazla etkili olmaktadır.

Toplumun kadın algısı, biyolojik farklılıklardan kaynaklanmaz. Kadın ve erkek olarak toplumun bireyi görüş şekli, algılama mantığı, düşünme biçimi ve davranış tarzı kadın algısını meydana getirir.¹⁵ Bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürü; bir kadının ya da erkeğin nasıl davranacağı, nasıl düşüneceği ve nasıl hareket edeceğini belirler. Yani kadın ve erkeği sosyal olarak yapılandırır.¹⁶

Toplumsal sistem içinde belirli konumdaki kişinin nasıl davranması gerektiğini belirten normlara, rol denir. Toplumun kültürü, insanlara bu kültürel normlara uymaları konusunda baskı yapar. Birçok toplumdaki kültürel normlarda, erkeklerin statüsü ve karar verme gücü daha yüksektir. Dünyadaki birçok toplumda erkekler; güçlü, kendine güvenli, korkusuz, bağımsız, gerçekçi gibi

¹¹ TÜİK Haber Bülteni, s.2

¹² TÜİK Haber Bülteni, s.2

¹³ Hasan Hüseyin Altınova ve Veli Duyan, "Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik güvenilirlik Çalışması", Toplum ve Sosyal Hizmet, cilt-24, sayı-2, Ekim 2013, s.10

¹⁴ Gündüz, Tarhan ve Kılıç, agm, s.22.

¹⁵ Altınova ve Duyan, agm, s.10

¹⁶ Altınova ve Duyan, agm, s.10

Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

güçlü özelliklerle tanımlanır. Buna karşılık kadınlar; bağımlı, pasif, kararsız, duygusal gibi daha zayıf özelliklerle tasvir edilir.¹⁷

Geleneksel olarak kız çocuklarının edilgen, besleyici, duyarlı, duygusal olması ve ev içi etkinliklere yönelmesi istenmekte, sözel alanlarda başarılı olabilecekleri, matematik ve mühendislik alanlarında ise başarılı olamayacakları konusunda yönlendirilmektedir. Bununla birlikte erkek çocukların atılgan, yarışmacı, üstün, lider olması ve ev dışındaki etkinliklere yönelmesi istenmektedir.¹⁸

Bütün bunlar bireye kadının; sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik alanlarda erkeğe göre daha düşük bir konumda olduğunu öğretmektedir. Bir toplumda kadın ve erkek eşit görülüyorsa, eşit algılanmıyorsa ve eşit olanaklara sahip değillerse, o toplumda gerçek anlamda bir demokrasinin varlığından söz edilemez.¹⁹

Aile içinde oluşan, çevrede, sosyal medyada, televizyon ve sinemalarda şekillenen ve okullarda pekişen kadın algısı, üniversitede alışkanlığa ve davranışa dönüşmektedir. Bu davranışlar, ülkenin geleceğinde kadın ve erkeğin rolünü, hayat tarzını, eğitim kalitesini, saygınlığını ve değerini belirleyecektir. Bu değer, toplumun ve ülkenin dünya içindeki etkinliğini belirleyecektir. Çünkü bir ülkenin en büyük yatırımı, insana yaptığı yatırımdır. İnsan ise kadın ve erkekten oluşmaktadır.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, Celal Bayar Üniversitesi'nde 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında öğrenim gören öğrencilerin kadın algılarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmektir.

Yöntem

Bu bölümde çalışma grubu, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve analiz edilmesi konularına yer verilmiştir.

Çalışma Grubu

Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışma grubunda 149'u kadın, 60'ı erkek olmak üzere toplam 209

¹⁷ Altınova ve Duyan, agm, s.10-11

¹⁸ Gündüz, Tarhan ve Kılıç, agm, s.23.

¹⁹ Altınova ve Duyan, agm, s.13

öğrenci yer almaktadır. Bu öğrenciler basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.

Katılımcılar

Katılımcılardan 149'u kadın (%71,3), 60'ı (%28,7) erkektir. Anne eğitim düzeyleri ise 22'si (%10,5) okur-yazar değil, 19'u (%9,1) okur-yazar, 104'ü (%49,8) ilkokul, 30'u (%14,4) ortaokul, 27'si (%12,9) lise, 7'si (%3,3) üniversite mezunudur. Annelerin 59'u (%28,2) çalışırken, 150'si (%71,8) çalışmamaktadır. Babaların eğitim düzeylerine göre dağılımı şöyledir; 7'si (%3,3) okur-yazar değil, 8'i (%3,8) okur-yazar, 86'sı (%41,1) ilkokul, 40'ı (%19,1) ortaokul, 38'i (%18,2) lise, 30'u (%14,4) üniversite mezunudur. Öğrencilerin ailelerinin yıllık gelirine bakıldığında ise 57'si (%27,3) 1300 tl'den az gelire sahip, 71'i (%34) 1301-2000 tl arası, 31'i (%14,8) 2001-2500 tl arasında gelire, 25'i (%12) 2501-3000 tl, 25'i (%12) 3001 tl ve üzeri gelire sahiptir. Kadın hakları ile ilgili kitap, dergi, gazete ve makale okuma sıklığına bakıldığında 33'ü (%15,8) hiç okumazken, 85'i (%40,7) bazen, 65'i (%31,1) ara sıra, 21'i (%10) sıklıkla, 5'i (%2,4) düzenli olarak okumaktadır. Öğrencilerin sivil toplum örgütlerine üyeliğine bakıldığında 18'i (%8,6) bir sivil toplum örgütüne üyeyken, 191'i (%91,4) üye değildir.

Ölçek geliştirmek için şu çalışmalar yapılmıştır:

- Denemelik ölçek hazırlanırken Türk toplumunda kadın algısı ile ilgili makale, kitap ve tezler taranmış, kadın algısına ilişkin kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Literatür taraması sonucunda araştırmacı tarafından kadın algısını temsil ettiği düşünülen 50 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur.
- Sonra maddelerin kapsam geçerliği için eğitim bilimleri, psikoloji, sosyal hizmet, kadın çalışmaları alanında uzmanlıklarını almış ve kadın akademisyenlerden yedi öğretim üyesinin görüşlerine başvurulmuştur. Değerlendirmeler sonucunda, bazı ifadeler yeniden düzenlenmiş, yeni ifadeler eklenmiş, altılı likert yerine beşli likert tercih edilmiş, likertlerde kullanılan ifadeler değiştirilmiş, *kararsızım* gibi katılımcıyı yönlendiren ifadeler kullanılmamıştır. Kadın algısı konusunu ortaya çıkaracağı düşünülen

toplam 50 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçek elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Geliştirilen ölçek, Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında öğrenim görmekte olan 149'u kadın ve 60'ı erkek olmak üzere toplam 209 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilere araştırmanın amacı hakkında kısa bilgi verilmiş ve uygulama aşamasında nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda Tutum Ölçeği'nin giriş kısmına bilgi notu eklenmiştir. Öğrencilerin isimlerini yazmamaları istenmiş, ancak değerlendirmede kullanılacak bazı genel kişisel verileri işaretlemeleri belirtilmiştir. Ölçeğin uygulanması yaklaşık 15-20 dakikalık bir süreyi kapsamaktadır.

Verilerin Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğinin sağlanması ve alt ölçeklerin oluşturulması amacı ile açımlayıcı (keşfedici) faktör analizi yapılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 18.0 programı kullanılmıştır. Aritmetik ortalama, yüzde, KMO, Barlett testi, faktör analizi ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Faktör analizi, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi ve az sayıda faktörle açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir.

Açımlayıcı faktör analizi yapılırken, her bir faktörde yer alacak maddelerin anlam ve içerik açısından tutarlı olması, faktör özdeğerlerinin (eigenvalue) 1 ya da 1'in üzerinde olması, bir maddenin yer aldığı faktörde ".40" ve daha fazla bir faktör yüküne sahip olması, maddelerin buldukları faktörlerdeki yük değerleri ile diğer faktörlerdeki yük değerleri arasındaki farkın en az ".10" ve daha yukarı olması ölçütleri²⁰ göz önünde bulundurulmuştur.

Bulgular

Örneklemdaki katılımcıların cinsiyete göre dağılımları, öğretmen adaylarının annelerinin ve babalarının öğrenim durumları, yine annelerinin çalışma durumları, ailelerinin aylık gelir düzeyleri, ailelerin kadın ile ilgili konularda kitap, makale ve gazete okuma sıklıkları ve kadın ile ilgili bir sivil toplum kuruluşuna üye olup olmadıklarına göre veriler aşağıda verilmiştir. Bu tablolar, üniversite

²⁰ Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Yayıncılık, Ankara 2002, s.152

öğrencilerinin kadın algıları ve toplumsal cinsiyete bakış açılarını oluşturmakta etkili olan unsurları ortaya koymaktadır.

Tablo 1. Örneklemdeki Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Kadın	150	%71,3
Erkek	60	%28,7
Toplam	210	100,0

Tablo 1’den de anlaşılacağı gibiörneklem büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Bu durum, anketin ortaya koyacağı sonuçları etkilemesi mümkündür. Üniversite gençliğinin kadın algısını veya toplumsal cinsiyete bakış açısındaki farklılıkları ortaya koyması açısından yeterlidir, denebilir.

Tablo 2’deki veriler, öğretmen adaylarının %10,5’nin annelerinin hâlâ okuma yazma bilmediğini göstermesi açısından dikkat çekicidir. %9,1’nin sadece okur yazar olması, toplamda %19,6 rakamına ulaşılması aslında kadın eğitiminde sorunun devam ettiğini göstermektedir. Gelecek kuşakları yetiştirecek öğretmen adaylarının beşte birinin eğitim açısından sıkıntılı ailelerden gelmesi, dikkate alınması gereken bir durumdur.

Tablo 2.Örneklemdeki Öğretmen Adaylarının Annelerinin Öğrenim Durumu Dağılımı

Annenin Öğrenim Durumu	n	%
Okur-yazar değil	22	10,5
Okur-yazar	19	9,1
İlkokul	104	49,8
Ortaokul	30	14,4
Lise	27	12,9
Üniversite	7	3,3
Toplam	209	100,0

Tablo 3.Örneklemdaki Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumu

Anne Çalışma Durumu	n	%
Evet	59	28,2
Hayır	150	71,8
Toplam	209	100,0

Tablo 3'ten de anlaşılacağı gibi annelerin iş hayatındaki ağırlığı babalara göre çok düşüktür. Aileyi şekillendirenin anne olduğu dikkate alındığında, bu durumun değiştirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.Örneklemdaki Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumu Dağılımı

Babanın Öğrenim Durumu	n	%
Okur-yazar değil	7	3,3
Okur-yazar	8	3,8
İlkokul	86	41,1
Ortaokul	40	19,1
Lise	38	18,2
Üniversite	30	14,4
Toplam	209	100,0

Tablo 4'te ankete katılan öğretmen adaylarının babalarının eğitim durumlarının annelere göre çok daha iyi olduğu görülmektedir. Tablo 2 ve Tablo 4'teki veriler, Türkiye'de kadının eğitiminde bazı sorunların devam ettiğini göstermektedir.

Tablo 5.*Örneklemdaki Öğrencilerin Ailelerinin Toplam Aylık Gelir Düzeyine Göre Dağılımı*

Toplam Aylık Gelir Düzeyi	n	%
1.300'den az	57	27,3
1.301-2.000	71	34
2.001-2.500	31	14,8
2.501-3.000	25	12
3001'den fazla	25	12
Toplam	209	100,0

Tablo 5, öğretmen adaylarının çoğunluğunun gelir seviyesi düşük ailelerden geldiğine işaret etmektedir. Kadın haklarıyla ilgili kitap, dergi, gazete ve makale okuma sıklıklarının çok düşük olduğu, yine büyük çoğunluğun herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olmadıkları dikkati çekmektedir.

Tablo 6.*Örneklemdaki Öğrencilerin Kadın Hakları İle İlgili Kitap, Dergi, Gazete ve Makale Okuma Sıklıklarına Göre Dağılımı*

Okuma Sıklıkları	n	%
Hiç	33	15,8
Bazen	85	40,7
Ara Sıra	65	31,1
Sıklıkla	21	10
Düzenli Olarak	5	2,4
Toplam	209	100,0

Tablo 7.*Örneklemdaki Öğrencilerin Herhangi Bir Sivil Toplum Kuruluşuna Üyeliğinin Olup Olmadığına Göre Dağılımı*

STK Üyeliği	n	%
--------------------	----------	----------

Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Evet	18	8,6
Hayır	191	91,4
Toplam	209	100,0

Öğrencilerin sivil toplum örgütlerine üyeliğine bakıldığında 18'i (%8,6) bir sivil toplum örgütüne üyeyken, 191'i (%91,4) üye değildir.

Bu çalışmada örneklem uygunluğunu belirlemek amacıyla hesaplanan Kaiser Mayer Olkin (KMO) katsayısı” ,872” bulunmuştur. Bu değer faktör analizi yapılması için önerilen en düşük değer olan .60’dan büyüktür. Barlett Testi sonucu elde edilen Ki-Kare değeri: 3644,858, df:435, p:.000 anlamlı bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlar örneklem üzerinde faktör analizi yapabilmek için maddeler arasında yeterli düzeyde korelasyonlar olduğunu göstermektedir. Tablo 8’de Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeğine ait KMO ve Bartlett Testi sonuçları verilmektedir.

Tablo-8: Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeğine Ait KMO ve Bartlett Testi sonuçları

KMO		,872
Bartlett Testi	Chi-Square	3644,858
	Df	435
	p	,000

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için temel bileşenler analizi ve varimax dik döndürme yapılmıştır²¹. Tablo 9 incelendiğinde yapılan faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 61,139’unu açıklayan ve özdeğeri (eigenvalue) 1,00’in üzerinde 5 faktörlü bir yapı elde edilmiştir.

²¹ Yasemin Gülbahar ve Şener Büyüköztürk, “Değerlendirme Tercihleri Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması” Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara 2008, Sayı-35, Ankara, s.153; Yasemin Koçak Usluel ve Funda Kurt Vural, “Bilişsel Kapılma Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Çalışması”, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara 2009, Cilt-42, Sayı-2, s.83 ve 85.

Tablo 9’de faktör analizi sonucu çıkan faktörlerin özdeğer ve açıklanan varyans oranları sonuçları verilmektedir.

Tablo-9: Faktör Analizi Sonucu Çıkan Faktörlerin Özdeğer ve Açıklanan Varyans Oranları

Faktörler	Özdeğer(Eigenvalue)	Açıklanan Varyans	Toplam Varyans
1	8,224	15,484	15,484
2	4,572	14,628	30,112
3	2,362	11,228	41,340
4	1,726	10,790	52,129
5	1,458	9,009	61,139

Varimax dönüşümü sonucunda, faktör yük değerleri ile diğer faktör yük değerleri “.10”un altında olan 17 madde ölçekten çıkarılmıştır. Benzer istatistiksel analiz teknikleri ve uygulamalar Gülbahar ve Büyüköztürk (2008); Usluel ve Vural (2009); Kılıçer ve Odabaşı’nın (2010) yaptıkları ölçek uyarlama çalışmalarında da kullanılmıştır.²²

Faktör analizi sonuçlarını değerlendirmede temel ölçütü faktör yükleri oluşturmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yükleri “.879” ile “.539” arasında değişmektedir.

Tablo 10’da Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeği “Kadına Yönelik Ön Kabuller” faktörü maddelerinin faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları sonuçları verilmektedir.

Tablo 10: Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeği “Kadına Yönelik Ön Kabuller” Faktörü Maddelerinin Faktör Yükleri ve Madde Toplam Korelasyonları

Maddeler	Faktör Yükü	Madde-Toplam Korelasyonları
1-Kadının yeri, evidir.	,879	,723

²² Gülbahar ve Büyüköztürk, s.153; Usluel ve Vural, 85; Kerem Kılıçer ve Hatice Ferhan Odabaşı, “Bireysel Yenilikçilik Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara- 2010, sayı-38, s. 154-155.

Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

2-Kadınlar tahrik etmezse erkekler taciz etmez.	,847	,839
5-Erkekler, kız kardeşlerini gerektiğinde dövebilmelidir.	,843	,811
6-Babalar, eşlerini dövebilirler.	,760	,846
7-Babalar, kızlarını dövebilirler.	,733	,667
8-Kadın, işsizliğin temel nedenlerinden biridir.	,669	,517
25-Kadın hakları ile ilgili çalışmalar, verimsiz bir gayrettir.	,557	,562

Birinci faktördeki yük değerleri .557-.879 arasındadır. İlk faktörde yer alan maddelerin "*Kadına Yönelik Ön Kabuller*" başlığı altında toplandığı gözlemlenmiştir. "*Kadına Yönelik Ön Kabuller*" alt ölçeğinden elde edilen puanlar için hesaplanan alfa iç tutarlılık katsayısı ,89'dur.

Tablo 11'de Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeği "*Kadının Toplumsal Yaşamdaki Kazanımları*" faktörü maddelerinin faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları sonuçları verilmektedir.

Tablo 11: Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeği "*Kadının Toplumsal Yaşamdaki Kazanımları*" Faktörü Maddelerinin Faktör Yükleri ve Madde Toplam Korelasyonları

Maddeler	Faktör Yüğü	Madde-Toplam Korelasyonları
10-Türkiye'de kadının eğitimi yeterlidir.	,759	,664
11-Türkiye'de kadın, siyasette yeterince yer almaktadır.	,731	,547
12-Türkiye'de kadın, Avrupa ülkelerinden daha rahat ve huzurludur.	,658	,681
13-Türkiye'de kadın, her türlü hak ve hukuka sahiptir.	,639	,670
14-Türkiye'de kadınlar, bütün haklarını bilmektedir.	,616	,665
15-Türkiye'de kadın olmak bir ayrıcalıktır.	,645	,642

İkinci faktördeki yük değerleri .759-.616 arasındadır. İkinci faktörde yer alan maddelerin “Kadının Toplumsal Yaşamdaki Kazanımları” başlığı altında toplandığı gözlemlenmiştir. “Kadının Toplumsal Yaşamdaki Kazanımları” alt ölçeğinden elde edilen puanlar için hesaplanan alfa iç tutarlılık katsayısı .83’dür.

Tablo 12’de Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeği “Kadının Toplumsal Yaşamdaki Kayıpları” faktörü maddelerinin faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları sonuçları verilmektedir.

Tablo 12: Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeği “Kadının Toplumsal Yaşamdaki Kayıpları” Faktörü Maddelerinin Faktör Yükleri ve Madde Toplam Korelasyonları

Maddeler	Faktör Yükü	Madde-Toplam Korelasyonları
16-Türkiye’de kadınlar özgür değildir.	,860	,548
20-Kadına karşı şiddet uygulandığına tanık oldum.	,837	,446
22-Türkiye Cumhuriyeti kanunları, kadın hakları konusunda demokratik değildir.	,782	,622
23-Kadınlarla ilgili konularda kurumlar arasında çatışma vardır.	,648	,554
24-Kadın hakları kuruluşları, dış odakların kontrolündedir.	,545	,422
31-TBMM’deki milletvekili sayısı, cinsiyet açısından, şimdiki durumun tam tersi olursa sorunlar çözülür.	,660	,588

Üçüncü faktördeki yük değerleri .860-.545 arasındadır. Üçüncü faktörde yer alan maddelerin “Kadının Toplumsal Yaşamdaki Kayıpları” başlığı altında toplandığı gözlemlenmiştir. “Kadının Toplumsal Yaşamdaki Kayıpları” alt ölçeğinden elde edilen puanlar için hesaplanan alfa iç tutarlılık katsayısı .75’dir.

Tablo 13’te Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeği “Türkiye’de Kadının Statüsü” faktörü maddelerinin faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları sonuçları verilmektedir.

Tablo 13: Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeği “Türkiye’de Kadının Statüsü” Faktörü Maddelerinin Faktör Yükleri ve Madde Toplam Korelasyonları

Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Maddeler	Faktör Yüğü	Madde-Toplam Korelasyonları
3-Türkiye’de kadına karşı taciz ve tecavüz yaygındır.	,792	,808
4-Türkiye’de kadına karşı şiddet yaygındır.	,769	,740
17-Türkiye’de kadın olmanın zor olduğunu düşünüyorum.	,733	,808
18-Türkiye’de erkek egemen bir toplum yapısı vardır.	,711	,666
19-Türkiye’de kadın hakları konusunda ihlaller olduğuna inanıyorum.	,667	,561
21-Töre cinayetleri, ailelerin kendi hukukunu kendilerinin sağlama çabasıdır.	,690	,587

Dördüncü faktördeki yük değerleri .792-.667 arasındadır. Dördüncü faktörde yer alan maddelerin “*Türkiye’de Kadının Statüsü*” başlığı altında toplandığı gözlemlenmiştir. “*Türkiye’de Kadının Statüsü*” alt ölçeğinden elde edilen puanlar için hesaplanan alfa iç tutarlılık katsayısı .87’dir.

Tablo 14’te Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeği “*Kadınların Yaşadıkları Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileri*” faktörü maddelerinin faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları sonuçları verilmektedir.

Tablo 14: Üniversite Gençliğinde Kadın Algısı Ölçeği “*Kadınların Yaşadıkları Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileri*” Faktörü Maddelerinin Faktör Yükleri ve Madde Toplam Korelasyonları

Maddeler	Faktör Yüğü	Madde-Toplam Korelasyonları
9-Kadın, her insan gibi din ve inanç özgürlüğüne sahiptir.	,779	,644
26-Kadınla ilgili sorunların çözümü için basın ve yayın kuruluşları iyi kullanılmalıdır.	,763	,512
27-Kadınla ilgili sorunların çözümü için kadın ve erkeğin eğitimi olması	,750	,736

gereklidir.		
28-Kadınla ilgili sorunların çözümü için zihniyet değişimi gereklidir.	,747	,751
29-Kadınla ilgili sorunların çözümü için anne ve baba eğitimi gereklidir.	,644	,701
30-Kadınla ilgili sorunların çözümü için ekonomik özgürlük şarttır.	,632	,603
32-Kadın hakları ile ilgili çalışmalar, konuyla ilgili bilinçlenmeyi sağlar.	,630	,588
33-Mutluluğa giden yolun, kadına saygıdan geçtiği, bütün bireylere öğretilmelidir.	,539	,411

Beşinci faktördeki yük değerleri .779-.539 arasındadır. Beşinci faktörde yer alan maddelerin “Kadınların Yaşadıkları Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileri” başlığı altında toplandığı gözlemlenmiştir. “Kadınların Yaşadıkları Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileri” alt ölçeğinden elde edilen puanlar için hesaplanan alfa iç tutarlılık katsayısı .85’dir.

Ölçeğin tamamından elde edilen puanlar için hesaplanan alfa iç tutarlılık katsayısı .84’dür.

Sonuç

Bu çalışmada, *Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı* ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Üniversite gençliğinin kadın algısını ölçmek üzere geliştirilen ölçek, 50 maddeden oluşmakta idi. Geçerlik ve güvenilirlik testinden sonra madde sayısı 33’e düşmüştür. 17 maddenin işe yaramadığı görülmüştür (Ek-1ve Ek-2). Araştırmanın sonuçları, ölçüm aracının tek boyuttan oluştuğunu ve alfa güvenilirlik katsayılarının kabul edilebilir düzeyde olduğunu ortaya koymuştur.

Ölçeğin kapsam geçerliği uzman görüşüne başvurularak, yapı geçerliği ise açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile sağlanmıştır.²³ Ölçeğin tamamından elde edilen puanlar için hesaplanan alfa iç tutarlılık katsayısının .84 olması, kabul edilebilir düzeyin üstünde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için temel bileşenler analizi ve varimax dik döndürme yapılmıştır²⁴.

²³ Büyüköztürk, 2002, s.152

²⁴ Gülbahar ve Büyüköztürk, s.153; Usluel ve Vural, s.83.

Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Faktör analizi sonucunda toplam varyansın %61,139'unu açıklayan ve özdeğeri (eigenvalue) 1,00'ın üzerinde 5 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Uygulanan T- testinde ,029'luk bir fark oluşmuştur. Önem denetimi açısından kadın ve erkek katılımcılar arasında önemli bir fark meydana gelmiştir.

Ölçekte yer alacak ifadeler ve boyutlar, kuramsal anlamda uzman görüşü alınarak belirlenmiştir. Eğitim bilimci ve çeşitli disiplinlerden yedi akademisyenin görüşü alınmıştır.

Tablo-1'deki sonuçlar, *Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı* ölçeğini oluşturan maddelerin, kabul edilebilir seviyelerin üstünde olduğunun kanıtıdır. Ölçeğin güvenirliliğinin ve geçerliğinin yüksek olması, kadın ve cinsiyet algılarında kullanılabileceğini göstermektedir. *Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı* ölçeği, kadının toplumsal ve aile hayatındaki durumunun belirlenmesinde, kadın ile ilgili sorunların çözümüyle ilgili araştırmalarda, bireylerin kadın algılarının tespitinde, toplumsal cinsiyet algılarının belirlenmesinde kullanılabilir olduğu söylenebilir.

Kaynaklar

Birleşmiş Milletler Geliştirme Programı İnsani Gelişme Raporları, (2016), <http://hdr.undp.org/en/composite/HDI>, (Erşim Tarihi: 26.12.2016).

Büyüköztürk, Şener, (2002), **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**, Pegem Yayıncılık, Ankara.

Gülbahar, Yasemin; Büyüköztürk, Şener (2008), "Değerlendirme Tercihleri Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması" **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S:35 s: 148-161, Ankara.

Gündüz, Hicran Çetin- Tarhan, Sinem ve Kılıç, Zeynep; (2015), "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", **Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt-4, sayı-1, Haziran 2015, Bartın.

Hasan Hüseyin Altınova-Veli Duyan, (2013), "Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik güvenirlik Çalışması", **Toplum ve Sosyal Hizmet**, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü dergisi, cilt-24, sayı-2, Ekim 2013, Ankara.

Kılıçer, Kerem ve Odabaşı, Hatice Ferhan (2010), “Bireysel Yenilikçilik Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı-38, s: 150-164, Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu, (2016), **Haber Bülteni**, İstatistiklerle Kadın-(2015), 07.03.2016, Sayı-21519.

Türkiye İstatistik Kurumu, (2016), www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=21519, (Erişim Tarihi: 26.12.2016).

Usluel, Yasemin Koçak ve Vural, Funda Kurt, (2009). “Bilişsel Kapılma Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Çalışması”, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt-42, sayı-2, s:77-92, Ankara.

Ekler

EK-1: Kadın Algısı Anketinin Geçerlik ve Güvenirliliği Belirlenmiş İfadeleri

		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kisimen katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Kadının yeri, evidir.	0	0	0	0	0
2	Kadınlar tahrik etmezse erkekler taciz etmez.	0	0	0	0	0
3	Türkiye’de kadına karşı taciz ve tecavüz yaygındır.	0	0	0	0	0
4	Türkiye’de kadına karşı şiddet yaygındır.	0	0	0	0	0
5	Erkekler, kız kardeşlerini gerektiğinde dövebilmelidir.	0	0	0	0	0
6	Babalar, eşlerini dövebilirler.	0	0	0	0	0
7	Babalar, kızlarını dövebilirler.	0	0	0	0	0
8	Kadın, işsizliğin temel nedenlerinden biridir.	0	0	0	0	0
9	Kadın, her insan gibi din ve inanç özgürlüğüne sahiptir.	0	0	0	0	0
10	Türkiye’de kadının eğitimi yeterlidir.	0	0	0	0	0
11	Türkiye’de kadın, siyasette yeterince yer almaktadır.	0	0	0	0	0

Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

12	Türkiye’de kadın, Avrupa ülkelerinden daha rahat ve huzurludur.	0	0	0	0	0
13	Türkiye’de kadın, her türlü hak ve hukuka sahiptir.	0	0	0	0	0
14	Türkiye’de kadınlar, bütün haklarını bilmektedir.	0	0	0	0	0
15	Türkiye’de kadın olmak bir ayrıcalıktır.	0	0	0	0	0
16	Türkiye’de kadınlar özgür değildir.	0	0	0	0	0
17	Türkiye’de kadın olmanın zor olduğunu düşünüyorum.	0	0	0	0	0
18	Türkiye’de erkek egemen bir toplum yapısı vardır.	0	0	0	0	0
19	Türkiye’de kadın hakları konusunda ihlaller olduğuna inanıyorum.	0	0	0	0	0
20	Kadına karşı şiddet uygulandığına tanık oldum.	0	0	0	0	0
21	Töre cinayetleri, ailelerin kendi hukukunu kendilerinin sağlama çabasıdır.	0	0	0	0	0
22	Türkiye Cumhuriyeti kanunları, kadın hakları konusunda demokratik değildir.	0	0	0	0	0
23	Kadınlarla ilgili konularda kurumlar arasında çatışma vardır.	0	0	0	0	0
24	Kadın hakları kuruluşları, dış odakların kontrolindedir.	0	0	0	0	0
25	Kadın hakları ile ilgili çalışmalar, verimsiz bir gayrettir.	0	0	0	0	0
26	Kadınla ilgili sorunların çözümü için basın ve yayın kuruluşları iyi kullanılmalıdır.	0	0	0	0	0
27	Kadınla ilgili sorunların çözümü için kadın ve erkeğin eğitimi olması gereklidir.	0	0	0	0	0
28	Kadınla ilgili sorunların çözümü için zihniyet değişimi gereklidir.	0	0	0	0	0
29	Kadınla ilgili sorunların çözümü için anne ve baba eğitimi gereklidir.	0	0	0	0	0
30	Kadınla ilgili sorunların çözümü için	0	0	0	0	0

	ekonomik özgürlük şarttır.					
31	TBMM'deki milletvekili sayısı, cinsiyet açısından, şimdiki durumun tam tersi olursa sorunlar çözülür.	0	0	0	0	0
32	Kadın hakları ile ilgili çalışmalar, konuyla ilgili bilinçlenmeyi sağlar.	0	0	0	0	0
33	Mutluluğa giden yolun, kadına saygıdan geçtiği, bütün bireylere öğretilmelidir.	0	0	0	0	0

EK-2: Kadın Algısı Anketinin Geçerlik ve Güvenirliği Belirlenmiş İfadelerinin Konulara Göre Dağılımı

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Hic Katılmıyorum
1- Kadına Yönelik Ön Kabuller					
Kadının yeri, evidir.	0	0	0	0	0
Kadınlar tahrik etmezse erkekler taciz etmez.	0	0	0	0	0
Erkekler, kız kardeşlerini gerektiğinde dövebilirler.	0	0	0	0	0
Babalar, eşlerini dövebilirler.	0	0	0	0	0
Babalar, kızlarını dövebilirler.	0	0	0	0	0
Kadın, işsizliğin temel nedenlerinden biridir.	0	0	0	0	0
Kadın hakları ile ilgili çalışmalar, verimsiz bir gayrettir.	0	0	0	0	0
2- Kadının Toplumsal Yaşamdaki Kazanımları					
Türkiye'de kadının eğitimi yeterlidir.	0	0	0	0	0
Türkiye'de kadın, siyasette yeterince yer almaktadır.	0	0	0	0	0
Türkiye'de kadın, Avrupa ülkelerinden daha rahat ve huzurludur.	0	0	0	0	0
Türkiye'de kadın, her türlü hak ve hukuka sahiptir.	0	0	0	0	0

Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Türkiye’de kadınlar, bütün haklarını bilmektedir.	0	0	0	0	0
Türkiye’de kadın olmak bir ayrıcalıktır.	0	0	0	0	0
3- Kadının Toplumsal Yaşamdaki Kayıpları					
Türkiye’de kadınlar özgür değildir.	0	0	0	0	0
Kadına karşı şiddet uygulandığına tanık oldum.	0	0	0	0	0
Türkiye Cumhuriyeti kanunları, kadın hakları konusunda demokratik değildir.	0	0	0	0	0
Kadınlarla ilgili konularda kurumlar arasında çatışma vardır.	0	0	0	0	0
Kadın hakları kuruluşları, dış odakların kontrolündedir.	0	0	0	0	0
TBMM’deki milletvekili sayısı, cinsiyet açısından, şimdiki durumun tam tersi olursa sorunlar çözülür.	0	0	0	0	0
4- Türkiye’de Kadının Statüsü					
Türkiye’de kadına karşı taciz ve tecavüz yaygındır.	0	0	0	0	0
Türkiye’de kadına karşı şiddet yaygındır.	0	0	0	0	0
Türkiye’de kadın olmanın zor olduğunu düşünüyorum.	0	0	0	0	0
Türkiye’de erkek egemen bir toplum yapısı vardır.	0	0	0	0	0
Türkiye’de kadın hakları konusunda ihlaller olduğuna inanıyorum.	0	0	0	0	0
Töre cinayetleri, ailelerin kendi hukukunu kendilerinin sağlama çabasıdır.	0	0	0	0	0
5- Kadınların Yaşadıkları Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileri					
Kadın, her insan gibi din ve inanç özgürlüğüne sahiptir.	0	0	0	0	0
Kadınla ilgili sorunların çözümü için basın ve yayın kuruluşları iyi kullanılmalıdır.	0	0	0	0	0
Kadınla ilgili sorunların çözümü için kadın ve erkeğin eğitimi olması gereklidir.	0	0	0	0	0
Kadınla ilgili sorunların çözümü için zihniyet değişimi gereklidir.	0	0	0	0	0

Nurettin GÜLMEZ-Nejat İRA-İhsan YILMAZ-Gözde ÖZENÇ İRA

Kadınla ilgili sorunların çözümü için anne ve baba eğitimi gereklidir.	0	0	0	0	0
Kadınla ilgili sorunların çözümü için ekonomik özgürlük şarttır.	0	0	0	0	0
Kadın hakları ile ilgili çalışmalar, konuyla ilgili bilinçlenmeyi sağlar.	0	0	0	0	0
Mutluluğa giden yolun, kadına saygıdan geçtiği, bütün bireylere öğretilmelidir.	0	0	0	0	0